

*** שני גברים ודירה אחת (אסתר, ת"א ארצות-הברית) מבהיר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי בעית הגזע אינה בעיה אמריקאית בלבד, ותושבי לונדון, הנאורה צריכים לעשות גם הם את חשבון הנפש.

פרסומאי צעיר (רובין פיליפס) לבן, מס- כים לחלק דירתו עם פרקליט כושני (הל פרווריק) העובר את תקופת הסטאז' שלו בלונדון. בעלת-הבית אינה מוקסמת מן הרעיון אולם מיקצועו של הכושני מרגיע את מצפונה במידה מסוימת. כל זאת עד שמסתבר לה שלכושני יש חברה כושנית והשניים מבלים יחד תחת קורת הגג שלה.

שני כושנים יחד, זה כבר יותר מדי בשביל לה והיא מגרשת אותם. עדין היא גועה גוע. אלא שאז מסתבר כי הפרסומאי הצעיר, נצר למשפחת אצילים

דייוויד בן שני גברים ודירה אחת" מין אינו תלוי בצבע

מתנחלת, אינו כל כך גבר כפי שהוא נראה, ונהיהו אחרי בעלי עור כהה ממנו, יש בה מן התקנה הסמוייה לטול מהם משהו מגבירותם המפורסמת. כאן מצפה לו אכזבה, כאשר הוא מגלה שכושנים ולבנים אינם שונים בהרבה זה מזה בלב הדברים, אפילו אם הם חיים בחלקים שונים של הכרך, מבליים בצורה שונה או מדברים בניבים שונים.

שני גברים ודירה אחת משתדל לספל בשני הנושאים הללו בעת ובעונה אחת, ואולי משום כך הוא נראה לעתים מבולבל ואינו מעמיק די הצורך. הבמאי טר צ'קין העלה אמנם כמה תמונות אמיתיות מחיי לונדון, יחד עם זאת, גלש לעתים לשגרה בעיקר כמה שנוגע לעניין הגזע. שחקניו, ובעיקר רובין פיליפס, כצעיר הבריטי, משרתים אותו היטב לאורך הסרט. בסך הכל, דראמה מעל הממוצע, על נושא אקטואלי שחריפותו גדולה מכפי שמעוים להראות בינתיים בקולנוע מסחרי.

המלחמה

נגד המלחמה

* טירת הגיהנום (חן, ת"א, אר- צות-הברית) אם הדרך לגיהנום רצופה בכחנות טובות, הרי סרט זה מספק לסליל- תה אכזבים רבות. קשה לתאר סרט יומרני יותר עם תוצאות רחוקות כל כך מן הכחנות הנעלות שלו.

עלילו מתרחשת במלחמת העולם השנייה. יחידה אמריקאית קטנה מתמקמת בסירת מפוארת בבלגיה, בה מתגוררים דוכס אימפוטנט (סמל מובהק לאצולה שנוונה, כלכיה) ואשתו היפהפיה. מפקר היחידה הוא מייגור שתום עין (הרטיה היא באופנה. לאחרונה) סמל למיליטריזם המביא חורבן על העולם התרבותי, ופיקודו, שנועד להציג חתך של בעיות העולם: שוחר האמנות; הסופר שמתרשם יותר משהוא חי; האינטליגנציה המנסה להשתחרר מחינוכם האמ- תני של הוריו; הכפרי הפשוט המתאהב בפולקסוואנג, עוד סמלים חיים.

בין כל הסמלים הללו, שקובצו יחד בסרט אחד, קשה למצוא אפילו דמות אחת שאפשר להתלות בה או להאמין לה, ולוליא עסיסיותו הטבעית של פיטר פוק, בדמות אופה שכל מאפיה היא ביתו וכל אשת אופה היא אשתו, לא היה הסרט מעלה אפילו חיוך אחד לכל ארכו.

משפטים בימכסטים. אמנם לא ל- חיוכים התכוון טירת הגיהנום. אם יש לו מטרה כל שהיא הרי זו הטפה נגד המל- חמה הרומסת ברגליה אנשים חפים מפשע, תרבויות, שהן אולי נחלת העבר אך ערכן נצחי ועומד, וכל ההרס בשל אינטרסים שאיש אינו זוכר אותם בלהט הקרב. אין ספק, נושא אקטואלי ומזעזע. אבל מה שנראה בסרט הוא מעין משחק מרינונות בסימבולים ומאחר והפצצות, הבוקות, ה- טאנקים ושאר כלי הרס מחסלים בסצינת החורבן הסופי סמלים ולא אנשים (כי אף אחת מדמויות הסרט אינה מעוררת רושם אנושי) הרי שכאבל-הלב אינו גדול כל כך.

הדיאלוגים גרושים במשפטים בומבסטיים שנאמרו כבר בצורה דומה בסרטים רבים אחרים. הבימוי והמשחק יעילים הרבה יותר בסצינות של נגפת אגרופים וקרב מאשר בקטעי ההתפלספות למיניהם. נקודת אור בולטת: העובדה הטכנית. העריכה לקראת סוף הסרט דינמית, התפאורות מושימות, והצילומים (הנרי דקא) יוצאים מן הכלל. חבל שלא היה מי שיניצל אותם.

היצ'קוק

והמרגלים

*** טופאז (אופיר, ת"א) — באחד הראיונות הרבים שלו, סיפר פעם היצ'קוק שמדי כמה שנים הוא מרגיש צורך לעשות סרט "בטוח", סרט שאינו מבוסס על רעיון פרטי משלו או מפלג לעולם דמיונות כמו הצ'יפורים אלא שלאגר שיתזיר את כל הכסף שהשקע בו בריבית משולשת. טופאז צריך כנראה להיות אחד הסרטים הללו. היצ'קוק בחר ברוב-מכר של ליאון יוריס דווקא משום שהיה רבי-מכר ובכך הבטיח כבר קהל פוטנציאלי גדול. הסיפור, המבו- סס על עלילה אמיתית — חזירת הביון הסובייטי עד לשלבים הגבוהים ביותר של שרותי הבטחון הצרפתיים, ומשבר הטילים בקובה, מעורר כיום עניין מיוחד עקב היחסים המוערערים במקצת שבין ארצות- הברית לצרפת.

כל הצרה היא שטופאז הוא סרט ריגול שנכתב כרומן סנסציונאלי בהמשכים לעתוני נשים, מלא חשיכות עצמית מופרות וחסר שנינות. היצ'קוק, משום מה, בחר להישאר נאמן לרוח המקור, במקום להפוך אותו מטרה לחיזיון הסרקסטיים, כפי שעשה בעבר, ומשום כך אינו יכול להימנע מכל הפחים שטמונים בדרכו: סצינות מלודרמ- טיות שדופות, רגשנות מיותרת, שטחיות מרגיזה.

עם כל זאת, עדיין ימצאו להם אוהדי היצ'קוק נקודות עניין רבות, בעיקר אם ישלימו מלכתחילה עם העובדה שאין כאן הפתעות מקפאות דם, תפניות מדהימות או תעלולים טכניים בלתי צפויים. היצ'קוק בחר דווקא בבימוי קונבנציונלי, אולם קשה שלא להתפעל מן הדרך בה הוא שומר על קצב אחיד ומצליח ליצור מומנטים של מתח דווקא בגלל קצב זה, ומובן שהחוש האסטטי המיוחד שלו בא שוב לידי ביטוי בולט. כל צילום מתוכנן כצורך, צבע של חליפה חייב להתאים לקיר שמאחוריו ולחלוק הנשי שליוו. וצילומיו של ג'ק הילדארד משרתים אותו היטב.

בסך הכל, סרט ריגול מקצועי שבדאי ימלא קופות, אם לשפוט לפי ההצלחה המקבילה של הספר שאינו משוכח יותר, אבל מהיצ'קוק מותר לצפות ליותר.

היצאנית הרומאית

אחת מן הדיירות בבית המשותף הרומאי, שבכל חדר ודירה בו מתגוררת סטייה מינית מטוג אחר. בית זה, בסרטו של פליני סטיריקון, הוא המשמש סמל למשמעות של העיר המודרנית.

איוס פטרוניוס היה אהוב נפשו של גרוך קיסר. הוא סיפק לקיסר את בנות ובני לחייתו המשובחים ביותר. הוא המציא עבורו את השעשועים והאורגיות המוריים ביותר, ויש אומרים שלא היה עוד איש בעל טעם מעורן כמוהו במאכלים, ב- העונגות, ובהפקרות.

בצעצם, כך מספרת האגדה, לא היה גרוך מעזי לחיות דעה בשום נושא מבלי לשאול מיו פטרוניוס, ומשום כך העניק לו גם את התואר "ארביטר". זאת, עד ש- ההגנבה פעם לאזנו של הקיסר המטורף השמועה כאילו זומם ידיו הנאמן לרצחו נפש. מיד שלח שליחים וציוה עליו ל- התאבד, ולא — ירהגוהו חייליו. פטרוניוס נכנע לצו, אולם קודם כל ערך משהת ענקי, ואחר כך, שעה שהדם נטף מעורקי ידיו, ערך בעליצות רבה, יחד עם כל ה- מטובים, קטלוג מעודכן של כל מעשי ה- הפקר של גרוך בחייו.

יתכן שאיש לא היה מצוין עוד את שמו של האציל פטרוניוס, פרט לספרי ההיס- טוריה, אילו לא כתב בחייו ספר בשם פטרוניוס, שמה שנתר היום ממנו מהווה בקושי חלק עשירי מן המקור. אבל יש בו מספיק כדי להעמיד בצל את פאני היל, חוגגו של סרטן או מועקת פורטוני גם יחד. פטרוניוס מתאר בספרו את מסעותיהם של

שלושה צעירים על פני רומא של תקופתו. תאוריו צבעוניים, עשירים וססגוניים כל כך שמפליא עוד יותר הוא שפטרוניוס השתמש בתאורי התועבות הגדולות ביותר בשפה לטינית מושלמת כל כך, שזכה ל- כינוי "הפוריסט המלוכלך ביותר".

סאטיריקון היה מאו ומתמיד שמחת לבכם של כל לומדי הלאטינית שקצו ב- שינון פעלים מבוקר עד ערב וקראו אותו מתחת לשולחן. וכך הגיע אליו גם פליני. "בהתחלה" כך הוא מספר, "קראתי את הספר עם כל הסקרנות והתאהו של בן טיפס-עשרה, צמא לגלות סודות אסורים. התאורים החיים הותירו עלי רושם עמוק וגירו את דמיוני זמן רב. כאשר חזרתי אחרי שנים לפטרוניוס, גליתי לפתע ש- רומי לפני אלפים שנה, היתה דומה ל- הפליא לרומא של ימינו.

התשוקה שהיתה לי במשך שנים להפוך את הספר לסרט, היתה לעובדה קיימת. והתוצאה, כפי שמעיד פליני עצמו, בצניעות הלטינית הידועה שלו, היא "עשירים אחוז פטרוניוס ושמונים אחוז פליני". "זהו הסרט הקשה ביותר שעשיתי עד היום, בכל סרטי האחרים היתה לי אחיזה כלשהי במציאות. כאן הייתי צריך ל- המציא את הכל, להקים עולם שלם על רגליו ללא משענת כלשהי, ולסמוך רק על דמיוני" למראה הסרט, שעורר תגובות

הרמפודים

(הרכב משמות האלים הרמס ואפרודיטה) הוא יצור שחציו ילד וחציו ילדה, מין מ'פלצת שתושבי רומא הקדומה היו מקריבים לה קורבנות — מתוך אמונה בכוחות המרפא העל-טבעיים שלה, ביחוד בשטח האהבה.